

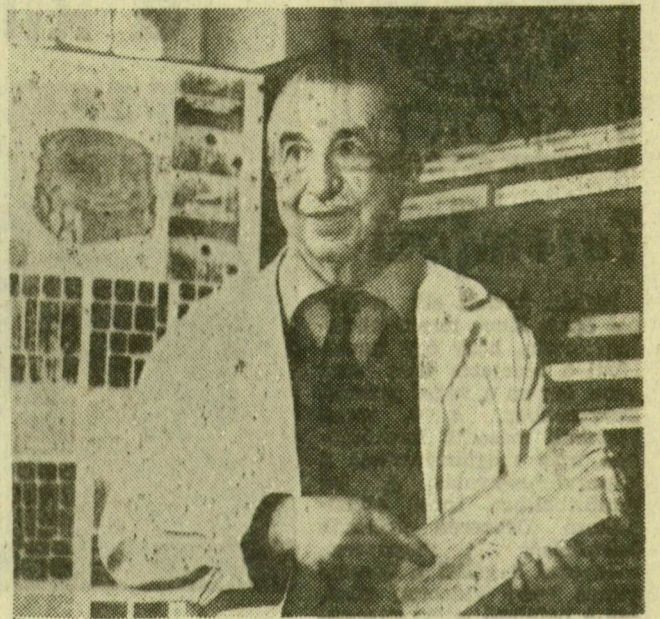
Egészségügyi intézményt avattak

Központi műtöbloquent adott lekeztek a kórház névadóját rendeltetésének szombaton dr. Zsögön Éva egészségügyi államtitkár a szombathelyi Markusovszky Kórházban.
Szombaton rendezték meg a kórház hagyományos Markusovszky-emléknapját is. ezúttal az intézmény fennállásának fél évszázados jubileuma jegyében. Megem-

Export

Útnak indították az idei utolsó exportzállományokat a Kőfaragó és Épületszobrászipari Vállalat süttöi üzeméből. Szépen faragott, fehér mészkövet és vörös márványt küldtek Pozsonyba és Bécsbe. A osztrák fővárosban a műemlékjellegű épületek felújításánál, Pozsonyban egy új szálloda építésénél alkalmazzák a süttöi díszítőelemeket.

Greguss Pál 90 éves

A kilencvenéves professzor

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa több évtizedes kimerülkedő munkássága elismeréseként, 90. születésnapja alkalmából dr. Greguss Pálnak, a József Attila Tudományegyetem Kosuth-díjas nyugalmazott egyetemi tanáranak, a biológiai tudományok doktorának a Magyar Népköztársaság Zászlórenje kitüntetését adományozta. A kitüntetést Polinszky Károly oktatási miniszter szombaton adta át az Oktatási Minisztériumban.

Holnap, Szilveszter napján matuzsálemi korba lép Greguss Pál professzor, a botanika kiváló tudósa, a fák anatómusa. Kilencvenhetedik lesz. 1889 utolsó napján született, Tornyan. Az aradi tanítóképző intézetben szerzett oklevelet, majd végigjárva a Magyarországon lehetséges összes pedagógusképző intézményt, megszerzte a polgári iskolai tanári, a középiskolai tanári és tanítóképző intézeti tanári oklevelet. A természetrajz, szaktan és természetrajz szak mellé a tornatanári jogosítványt is. 1928 óta él Szegeden, akkor nevezték ki a frissen idetelepült Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola tanszékvezetőjének. 1940-ben lett a Szegedi Tudományegyetem növénytan tanszékének vezetője és a fűvészkert igazgatója.

Ifjú korától vonzódott a botanikához. Tudományos munkáinak száma meghaladja a háromszázat, Közülük huszonöt könyv. Elsősorban faanatómusként ismeri a világot, főként az élő és fosszilis fák szöveti felépítésének vizsgálatával foglalkozik. De érdeklődése kiterjed a biológia számos ágára, felöleli a növényélettant, a növényföldrajzot, a származástant, a fejlődéstörténetet, a genetikát, a paleontológiát, az ökológiát és a biofizikát. Kiváló pedagógus, aki a biológia kutatóinak, tanárainak, szerelmeinek nemzedékét nevelte hosszú pályafutása során. Tudományágának nemcsak kiváló művelője, de nagyszerű ismeretterjesztője is. Újjáépítette és nemzetközi hírvé fejlesztette az egyetem fűvészkertjét. A kiváló tudós nemrégiben jelent meg gazdag pályáját felölelő *Eletem* című könyve, mely az *egyetemi katedráig* alcímet viseli.

Hosszú élete során sok ismerésében és kitüntetésben részesült. 1956-ban a biológiai tudományok doktora. 1940-től 1965-ig, nyugdíjba vonulásáig, a JATE növénytan tanszékének vezető professzora és fűvészkertjének

igazgatója volt. 1957-58-ban is. Különös értékes festménygyűjteménye. Lakása valóságos múzeum, mely nemcsak különböző gyűjteményeit, hanem eredményekben gazdag tudományos életútjának dokumentumait is tartalmazza... Kívánjuk, hogy dr. Greguss Pál professzor még hosszú éveken keresztül folytassa alkotó, tudományos tevékenységét, oktassa és nevelje a fiatalokat, és legyen továbbra is mindennapos vendége és dolgozója az általa huszonöt évvel ezelőtt vezetett növénytani tanszéknek.
Ehhez még azt tehetjük hozzá, hogy sokáig élvezze a három nagy földi kincsét: a tudást, a szeretetet és az egészséget.

T. L.

Josef Lang, cs. és kir. hóhér

Az Egyszemélyes színház premierre

Mit csinál a hóhér, ha eltörlik a halálbűntetést? Nyugdíjba megy és öngyilkos lesz. Persze nem ilyen egyszerű a dolog. Előtte elmeséli különös élettörténetét. A Szegedi Nemzeti Színház stúdiója(?) kísérleti műhelye(?) (nevezhetjük sokféleképpen), az *Egyszemélyes színház megtartotta premierjét*, s bemutatja a Josef Lang, cs. és kir. hóhér című monodrámát, mely „Egy becsületes polgár életének és munkásságának története, amely a vesztőhely és a Központi Temető között zajlott le az egykori császári és királyi székesfővárosban, Bécsben, amelyet egykori forrásművek alapján, az igazságnak megfelelően Gerhard Dorfer és Anton Zettel mesél el.”

Sokasodnak, egymásra tolnak a kérdőjelek.

Nem világos, mi indokolja azt, hogy az előadás a Kis-színház előcsarnokában zajlik? Tudniillik itt is hagyományos és szabályos színházat építettek — van színpad, vele szemben szép sorokban székek állnak. A világban semmi nem magyarázza, hogy miért nem a karnyújtásnyira levő, valódi nézőtér kényelmesebb széksoraiból nézhetjük ezt a teljesen szabályos, hagyományos színházszzerű előadást. Azon a színpadon, ahol a technikai felszereltség (világítás, hangosítás stb.) kézenfekvő, nem pedig kényeszködés a pótmegoldás. (Természetesen jogos minden kísérlet, minden próbálkozás, ha indokolja azt a darab, a rendezői elképzelés, ha az előadás a klasszikus színház megtagadása, ha a darab igényli a „szegény” környezetet, ha a nézőket is aktív részeseivé kívánja tenni a cselekménynek stb.)

A színpadokon monodrámá műfaji megjelölés szerepel, az előadás egy csaknem háromórás monológ. Azt hiszem, a kettő közötti különbséget nem kell bővebben indokolni. Egy életút eseményeinek anekdotikus elbeszélése a darab. Túlságosan hosszú, fárasztó, színész ellen való vétek. Erre aztán igazán ráfért volna a tömörítés, a húzás, hiszen valljuk be, egyetlen színész képtelen három órán át ébren tartani száz néző figyelmét, s száz

néző képtelen három órán át egyetlen emberre koncentrálni. Túl nagy terheket ró ez színészre, nézőre egyaránt.

Vajon miért került színre Szegeden az osztrák szerzőpáros egyszemélyes darabja? Valóban politizál-e, s ha igen, jól politizál-e Dorfer és Zettel, s nyomukban Jachinek Rudolf, aki egyszemélyben rendező, díszlet- és játéktervező(?), valamint Kovács János, aki hatalmas színészi feladatot vett vállára? A szerzők a monarchia utolsó nyugalmazott hóhéranak naplója alapján készítették el munkájukat, de nem elégedtek meg ennek a sorsnak felmutatásával. Dokumentumképekkel — korabeli sajtóanyagokkal, paragraffalakkal, egykori leírásokkal — mintegy kívülről dúcolták alá Josef Lang „életének és munkásságának történetét”, mintegy modellirozva a polgári humanizmus zászlócsúját. Csak hogy épp itt a végki-csengés tisztázatlansága. Mert a darab mintha kortesdráma lenne a halálbűntetés eltörlése mellett. Az egyik oldal egysíkú, sajátos szempontú, fekete-fehér megfogalmazása szerint. Mert hiszen egy társadalom, egy államhatalom nem csupán attól humánus vagy antihumánus, haladó vagy reakciós, hogy BTK-jában szerepel-e a legsúlyosabb büntetés, a halál. Ezt a kérdést Josef Lang története és különösen a szerzői betétek meglehetősen egyoldalúan vetik fel s próbálják igazolni.

A következő kérdőjel maga Josef Lang császári és királyi hóhér személyisége. Az tudniillik, hogy különös életpályája a külső körülmények által kikényszerített zsákutca, vagy belső, személyiségéből fakadó, törvényszerű út? Ha az előbbi, akkor Lang sorsa tragédia, emberi vergődés, önkínzó, keserű élet, ha az utóbbi, akkor egy sérült személyiség klinikai esete. Ez utóbbit látszik igazolni, hogy Lang gyermekkori élményeinek legélénkebb képe egy nyilvános akasztás emléke, hogy zsebében kockacukrot hord a lovagnak és a kisgyerekeknek; hogy gyűjti és névjeggyel látja el volt „klienseinek” kenderkötélből font hurkait; s mindent el-

követ annak érdekében, hogy „hivatását” a lehető legmagasabb szintre emelje, az akasztás idejét minimumra csökkentse... Ha mindez igaz, akkor a Josef Langot megszemélyesítő színésznek egy elmebeteg, de legalábbis súlyosan sérült személyiséget kell megjelenítenie, akinek aberráltságát, torz lelkiállását, beszűkült gondolkodásmódját kihasználja a hatalom. A látszat arra enged következtetni, hogy az alkotók nem elemezték kellő mélységben Lang, a hóhér jellemét, pszichikumát, elmeállapotát. Így aztán Kovács János jutalomjátéka bármennyire színes, eszközökben gazdag, néha lenyűgöző — kissé félreértett.

Elbűvölő az a memóriaképesség, amelyet Kovács János fölmutat. Csak dicsérhető az a sok szín, apró megfigyelés, parányi rezdülés, eszköztelenségében is gazdag alakítás, amelyet produkál, csak hogy egy más darab, más szerepe. Ez egy jóvalis, anekdotázó, karrierista üzletember, aki jelen esetben éppen egy hóhér.

Újabb kérdőjel: miért az Örömda-részlet, s a vetített képek a darab elején? Az önmagában csodálatos, színes bécsi diaporitívum — dr. Keszthelyi Béla nagyszerű felvétele — egy díszes album, egy reprezentatív prospektus lapjait díszíthetnék, vagy felrészíthetnék IBUSZ-útjaink emlékeit. Am itt a napjainkban készült felvétel sor a százdforduló éveire utalva elidegenítésnek kevés, hangulatteremtésnek idegen. (Talán korabeli metszetek vagy az udvari festők alkotásainak reprodukciói atmoszférateremtőbb effektusok lehetnének.)

Az Egyszemélyes színház premierje után abban bízhatunk, hogy a következő produkciókban több lesz a felkiáltójel mint a kérdőjel.

Tandi Lajos

Aknamélyítők sikere

Pontos állomáshoz érkezett a Komlói Kossuth-bánya 4-es szállító aknájának építése. Hartmann Henrik szocialista brigádjá Szombaton hajnalban félezer méter mélységben elérte az új aknát. Az 530 méter hosszú vágatot jóval határidő előtt készítették el.

A pártkongresszus és a felszabadulás évfordulója tiszteletére kezdeményezett versenyben a csapat a helyi viszonyok mellett szokásos 70-80 méter helyett száz méternél is többet haladt előre havonta, s kéthónapos időnyereséggel jutottak cél-

hoz. Így hamarabb kezdhettek hozzá a végleges rakodó kialakításához.

Az új akna a csaknem hetven esztendeje működő I-es és a komló bányászokódás lendületes fejlesztésének kezdetén, 1948-ban üzembehelyezett II-es aknák pótlására készül. Ezek az aknák már nem tudják kiszolgálni a Kossuth-bányát. A leváltás másik fontos eredménye lesz, hogy hozzáférnek a mintegy 3 millió tonna, nagyon jó minőségű, kokszolható szénhez, amit jelenleg az aknapillérek kötnek le.

Nádaratás

Rekorddal zárták az idei évet szombaton, tegnap a Fertő-tavi nádaratás: leartatták az egymilliomodik kévé nádat. Az év utolsó munkanapján 15 nagyteljesítményű

géppel dolgoztak — jó részt hóesésben — és 30 ezer kévé nádat vágtak le.

Az aratást egyébként egészen a tavasz kezdetéig folytatják.

(MTI)

Hernádi Oszkár felvétele

Josef Lang, cs. és kir. hóhér: Kovács János

A tánc ürügyén

A társadalmi érdeklődésű, a valóság megismerésére törekvő egyetemisták minden évben népművelési gyakorlatra mennek vidéki fel- és középiskolákba. Sokan vallják közülük, hogy a falvakban csak akkor lehet kimozdítani az embereket otthonról, csak akkor mennek moziba, színházba előadásra, a művelődési házak egyéb programjaira, ha akad a helységben egy megszálított népművelő. Amolyan ellenállhatatlan egyéniség, aki fardhatatlanul szervez, meggyőző, mozgósít és feltétlenül hisz a sikerében.

A példákat szaporíthatnánk — az illséivel. Ambar ott nemcsak egy, több lelkes, népművelő ambíciókkal megáldott ember akadt. Az általános iskola, a helyi AFÉSZ és a művelődési ház „közös fenntartásában” 110 gyereket (3 napos alatt készült el a na és fél ezres a lakosság!) győztes munkásságát a néptánc foglalkoztató néptáncosport dolgozik a községben. Más- hol is van ilyen — mondhatnánk. Csak hogy az illséi táncosport a község egész kulturális életének középpontjába került, mintegy motorja, szervezője, mozgatója mindannak, ami kultúra és szórakozás címen ott történik.

Nemrégiben Békés megyéből, Endrődről érkezett táncosokat láttak vendégül két napra — úgyszólván az egész falu összefogásával. A tapasztalatcsere és felépítési alkalom biztosítása céljából rendezett vendéglátások kétórás, dél-alföldi, szatmári, széki, sárközi, székely és rábaközi táncokból, értékes koreográfiákból összeállított produkciókat mutatott be az illséi csoport; három kislány, Juhari Ágta, Gyuris Ibolya és Gyuris Erzsébet széki és nyír- adonyi népdalcsokrot, illetve galgamácsi lakodalmas alkalmaitól elzárkózók,